

19-28.XI 2020.
SUSRETI СУСРЕТИ
XXXVII

ПОЗОРИШТА/POZORIŠTA/KAZALIŠTA
BRČKO DISTRIKT BiH БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ

Pozorište i mi: nastanak teatra, položaj glumca, nestanak čovjeka!

www.susreti.ba - facebook.com/susreti

POZORIŠTE I MI U VREMENU KRIZE – NESTANAK TEATRA, POLOŽAJ GLUMCA, NESTANAK ČOVJEKA

Za prostor slobode i čovjeka teatar se boriti inscenacijama svakidašnjosti koja nedvosmisleno pogađa sve: kazalište kao instituciju, glumce i samog čovjeka. Prostor slobode kroz koji se takva stanja rješavaju se ne pronalazi, već se pravi. Kroz teatarski čin koji ne čeka priliku(e) da ih rješava, nego ih kreira. Sloboda za koju se vrijedi boriti u sudaru sa pošastima suvremenog doba ne može biti uzaludna. Naprotiv, takav napor je opravdan u svakom pogledu. A kroz kazališni čin, u predstavama koje će biti vidjene na XXXVII Susretima pozorišta/kazališta je realna i moguća.

Vrijeme u kome se održavaju Susreti, druge decenije trećeg milenija, vrijeme je u kome teatri, glumci i svi ostali ljudi žive sa puno straha. Zabrinutost za egzistenciju svih aktera koji se pominju u poruci Festivala se najbolje rješavaju i prevazilaze hrabrim i moćnom predstavama, sa ispoljenim stavom o svemu tome. A svi oni sa stavom su na pravoj strani koja uvijek širi prostor slobode. Brčko je grad teatra, upravo zato.

*Konzultantsko vijeće
XXXVII Susreta pozorišta/kazališta Brčko distrikta BiH*

GDJE JE UMJETNOST SADA?

Uvremenu pošasti sinkretičkog šunda, lutanja ljudskog za nekim takozvanim boljim prostorom izvan sebe, tjelesnim, duhovnim i emotivnim, zagubio se negdje taj čovjek, s rukama na čelu, usplahiren i uznemiren, samo naizgled uravnotežen! Nažalost! I ne jednog, tisuću Diogena, tog "građanina svijeta" vidimo svakodnevno na ulici s lampama u rukama, gdje traže tog čovjeka, ruke im pružene - a čovjeka, izgleda, nema. Nestaje suobražen s talogom pitanja kuda i kamo sada kada su sve (ne)ljudske svireposti dosegle adornoške granice, ima li smisla nakon zla pisati poeziju, može li umjetnost živjeti a ne kriknuti poput onog velikog i ogromnog krika stoljeća?

I gdje je umjetnost sada? Na koji način opstaje, kako se borи sa svim nedaćama koje su svagda nekako na nju udarale, pokušavale ju osporiti ili "usporiti", gdje su mnoge druge društvene sfere života imale prioritet u odnosu na njen nastup?! Hoće li se i ovaj put moći oduprijeti tim udarima, hoće li moći odgovoriti na pitanja opstanka, egzistencije, recipročnih vrijednosti onoga na što smo danas ogorčeni ili čime smo razočarani?! Riječ glumca iz redateljeve, scenografske i perspektive autora dramskog teksta uspjela je u sebe uvući metatekstualnost i dijalog s Drugim u nama i onima oko nas, suočila nas sa samim sobom koje je najteže i najbolnije. Tu je naravno i diskusija s identitetima individua i kolektiva, nerijetko kolektivna glava, razmišljanje i ophođenje, borba ideologije i pojedinca, nužda kroz koju se mora proći da bi se postalo jačim i životom natopljen. Korača taj i takav glumac svijetom daske koja život zvuči i znači, kreće se njom kao na sceni vlastitog života, nas, publiku raznježujući, nasmijavajući ili nas pak taj isti glumac rasplače nad onim duboko bolnim i ranjivim što čuči u nama, naizgled nepostojeće ili zaboravljenog.

No nada je sila, ona je hrana i voda da se ipak negdje održao bitni čovjek, koji će nerijetko upravo kroz umjetnost izreći alegorično katkad i izravno, ono što ga boli, tišti i jede. Teatar ima svu tu hranu i vodu da iskaže i pokaže koliko se taj spomenuti talog nakostriješio da metaforom i monologom/ dijalogom glumca/ glumaca katarzično opomene, vrati na ponovni put iskupljenja, da se u vremenu krize unatoč toj sinkretizaciji svega i svačega na javnoj kulturnoj sceni ukaže da čovjek nije samo ono što sadašnjost kaže, da je kultura imala i imat će opet svoj život i položaj umjetnika/ glumca/ autora i svih inih teatarskih aktera traje i trajat će. Egzistencija je svima od nas danas neizvjesna, teška vremena kuge razaraju i najupornije strahove, no tamo gdje je razaranje, slijedi i stvaranje. Ta je uloga možda ponajviše povjerena današnjem glumcu, gdje svaki od njih upravo igra svoju najveću ulogu.

Moto pod kojim se održavaju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta BiH u Brčkom „Pozorište i mi u vremenima krize - nastanak teatra, položaj glumca, nestanak čovjeka“ upravo progovara o tome, o nama!!!

Brčko će narednih dana biti Grad teatra

Piše: Ivana Pirić; Foto: Dejan Đurković

Ovogodišnji XXXVII regionalni Susreti pozorišta/kazališta u Brčkom ove godine se zbog pandemije organiziraju u drugačijim uvjetima, bez publike. No, forma ostaje ista, u natjecateljskom dijelu igra osam predstava iz zemalja južnoslavenskog govornog područja: BiH, Srbije i Hrvatske. Kako ste zapravo zamislili kompletну realizaciju Festivala?

Vrlo specifična godina je u tijeku. Iako smo na koncu iste, nažalost i dalje ne vidimo izlaz iz situacije koja je prouzrokovana ovom pošasti i pitanje je hoćemo li uskoro ponovno moći u potpunosti uživati u teatarskim ostvarenjima i umjetnosti općenito. Tako da je ove godine u organizaciji Susreta došlo do niza izmjena i kada smo morali djelovati u trenutku, ali to svakako nije utjecalo na činjenicu da će se Festival održati uz sve epidemiološke mjere koje su stavljene na snagu. Istina jeste malo "bolna", jer po prvi put u povijesti Susreta gledalište Doma kulture će biti prazno. Primorani smo sve gostujuće predstave emitirati uživo putem lokalne televizije, točnije od osam predstava u takmičarskom programu sedam predstava će se emitirati uživo. Ali ja to gledam i sa vedrije strane i mišljenja sam da će puno veći broj naših sugrađana, a i

šire, imati priliku pratiti naš Festival u cijelosti. Nismo jedini festival koji se u ovom proteklom nemilom periodu održavao online i vrlo uspješno su izrealizirani, tako da vjerujem da ćemo i mi iznjedriti do kraja dobru priču, a sve s ciljem njegovanja i kontinuiteta kazališnih Susreta!

Moto pod kojim će se održati XXXVII Susreti pozorišta/kazališta je „Pozorište i mi u vremenima krize - nastanak teatra, položaj glumca, nestanak čovjeka“. Koliko predstave s repertoara korespondiraju s momom?

Ove godine nije bilo selektorske palice, nego je Konsultansko vijeće, prema oskudnim ovogodišnjim repertoarima teatarski kuća u BiH i okruženju, uspjelo izabrati najbolje predstave koje u ovom kriznom vremenu prikazuju pravo stanje društvene svijesti. Velika egzistencijalna zabrinutost kulturnih institucija i njenih aktera je očita, ali uprkos toj činjenici i svim zabranama koje su prisutne u društvu dovele su do toga da na repertoaru Festivala imamo priče koje hrabro njedre i ispoljavaju svoje stavove vremena u kojem egzistiramo.

Ove godine nema predstave u čast pobjednika, ali je u suštini sve ostalo isto, naravno i nagradni fond. Možete li čitatelje Biltena podsjetiti o kojim je nagradama riječ?

Tako je. Ove godine smo uskraćeni za predstavu u čast pobjednika, jer nije predviđen program zatvaranja Susreta, kao što je to do sada bio slučaj. Nego će se nagrade dodjeljivati, također, online. Predviđena je direktna komunikacija sa nagrađenima putem Skype-a. Što se tiče nagradnog fonda, ostao je isti. I nagrade su podjeljene u dvije kategorije: nagrade koje će biti dodjeljene ocjenom stručnog žirija i nagrade koje dodjeljuje žiri publike.

Tko je u sastavu ovogodišnjeg stručnog žirija?

Ovogodišnji stručni žiri čine bosanskohercegovački umjetnici i kazališni kritičari. To su Slaven Knezović, glumac iz Mostara, Goran Damjanac redatelj iz Banja Luke i Nedžad Ibrahimović kazališni kritičar iz Sarajeva.

Osim natjecateljskog dijela, u okviru pratećeg programa Susreta se svake godine organizira više značajnih događaja, od kojih i prepoznatljive kazališno-dokumentarne izložbe.

I ove godine u ponudi je bogat prateći program, posvećen velikanim kazališne i dramske umjetnosti. Radi se o nekoliko kazališno-dokumentarnih izložbi, koje će biti postavljene u galeriji u zgradi Vijećnice. Uporedno bit će upriličeno predstavljanje dvije monografije, jedna antologija i časopis "Susreti".

Imali smo u vidu i nekoliko predstava za djecu jer zadnjih godina Susreti dosta prostora ostavljaju i posvećuju najmlađima i rade u korist njih, kako bi što veći broj djece mogao uživati u kazališnom izričaju.

Ove godine, nažalost, zbog pandemije koronavirusa nismo u prilici nagraditi ih "živom" predstavom. Da li će doći do izmjene, pa da se ipak nešto organizira za malu i veliku riju, sve je moguće, ali svakako uz mјere koje moramo poštivati.

Susreti se prvi put odvijaju u uvjetima pandemije COVID-19? Jesu li organizatori spremni i kako će se svi događaji prezentirati javnosti, s obzirom da ovaj put nema publike, zbog koje kazalište, naponsjetku i postoji?

Kao što sam na početku navela, u naš svijet se uvuklo nešto na oko nevidljivo i posijalo je strah na način da uopće ne znamo sa čime se "igramo". A igramo, naše role su vrlo precizno izdefinirane, živimo. Igramo, zaglumili smo, spremni i na improvizaciju, a sigurna sam da će i "pljesak" na kraju uslijediti. Stoga, preporučam našoj vjernoj publici da uživaju i ovaj put u bogatom programu 37. Susreta kazališta/pozorišta, kojeg mogu uživo pratiti putem svojih malih ekrana. Za sve nas je ovo nešto novo i nesvakidašnje, ali nije razlog da u tih osam dana ne zavirimo u svijet u kojem je sve moguće i na taj način se malo odmaknemo od sive stvarnosti.

Dobro došli u grad teatra!

SUSRETI POZORIŠTA BEZ PUBLIKE, ALI ZA PUBLIKU

Piše: **Danijela Regoje**

Svečanost otvaranja 37. Susreta pozorišta/kazališta BiH u Brčkom ove godine izostala je uslijed pandemije korona virusa i restrikcija koje su zbog toga na snazi. No, to nije umanjilo značaj održavanja ovog festivala i svih njegovih sadržaja, kako takmičarskih, tako i pratećih. A sve je krenulo, kao i u godinama iza nas, iz Gradske galerije, gdje je upriličeno otvaranje pozorišno dokumentarne izložbe u čast velikana teatra i razvoja dramske umjetnosti u regionu. Izložbu su pripremili teatrolog Srđan Vukadinović i Jakov Amidžić, direktor festivala. Na plakatima se mogu pogledati zabilješke o Safvet begu Bašagiću, Adem agi Mešiću, Huseinu Dubraviću Đogi uokvirene u naziv „Začetnici bošnjačkog preporoda“. Tu su i plakati o „Zlatnom runu dramologije Borislava Pekića“, „Angažovanim dramskim spisima Miroslava Janjića“, ali i o Bojanu Stupici, kao Arhitekti južnoslovenskog teatra i „Dramskom piscu velikih tema- Slobodanu Seleniću“. Kroz zanimljive plakate koji svjedoče o predstavama u kojima su igrali, ali i njihovim saradnicima postavka prati i glumce: Relju Bašića, Ljubu Tadića, Zorana Radmilovića, Miju Aleksića i Enu Begović. Jedan od autora, teatrolog Srđan Vukadinović kaže da je ova izložba jedan pozorišno-kazališni vremeplov autora i glumaca koji su obilježili jedno vrijeme na južnoslovenskom dramskom prostoru. „Tu su pisci bošnjačkog preporoda Safvet beg Bašagić, Adem aga Mešić, Husein Dubravić Đogo, tu su i jedan od značajnih dramologa Borislav Pekić, pisac epope Slobodan Selenić i jedan pisac bh povijesti Miroslav Janjićić. Takođe, imamo i priču o reditelju, eruditu, koji je i pozorišni producent, zapravo to je pravi arhitekt južnoslovenskog kazališnog prostora Bojan Stupica. Uz priču o predstavljenim glumačkim veličinama ovaj hod i ova šetnja kroz jedno teatrološko vrijeme predstavljaju najbolji dokaz o tome šta je ovaj prostor značio, kako je djelovao i da je on zapravo u jednom periodu bio jedan jedinstveni ne samo teatrološki, nego i kulurološki prostor.“

Susreti pozorišta su se, iz Gradske galerije, premjestili u Dom kulture gdje je predstavom „Zlatno doba“ Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banje Luke otvoren takmičarski dio festivala, koji je održan bez publike, ali za publiku, jer su svi njegovi sadržaji i programi prikazani na lokalnoj „Hit“ televiziji. Direktor Susreta pozorišta BiH Jakov Amidžić tvrdi da je 37. festival bh i regionalog teatra u Brčkom po svom obimu, sadržaju i kvalitetu jednako ravan svim prethodnim festivalima, a biće, kako kaže, jednak prijemčiv i publici, koja ima isti interes kao i za svaki dosadašnji. „Jedino u čemu se razlikujemo je format festivala. Mi ove godine idemo sa izravnim televizijskim prijenosom i ove godine moramo tako. Tako će publika, što je evidentno, biti uskraćena za taj neposredni odnos glumca i publike, a u isto vrijeme biće mnogo bolje zato što će festival, svaka predstava, sva dešavanja doći u svaku kuću, u svaki dom u Brčko distriktu, što do sada nikada nije bilo. Moram reći, nama je ovo nepoznanica, ali se nadamo da će sve biti uredu i da će publika prihvati činjenicu da je jedino ovako moglo nakon ovih narednih Kriznog stožera distrikta“, pojasnio je Amidžić.

Ovogodišnji Susreti pozorišta BiH u Brčkom donose predstave iz naše zemlje, ali i susjednih Srbije i Hrvatske, kao i mnoštvo pratećih sadržaja, među kojima su i predstavljanje dvobroja Časopisa za pozorište/kazalište, književnost i kulturu „Susreti“ čiji je izdavač Vlada Brčko distrikta BiH, promocija četvorotomne „Antologije južnoslovenske drame Susreta pozorišta-kazališta I-IV“, koja obuhvata dramske tekstove od prvih Susreta održanih 1974. pa do 1991. godine kada je festival prekinut. O velikanima južnoslovenskog teatra Jurislavu Koreniću i Branku Gaveli, govoriće se na večerima kada će biti predstavljanje njihovih monografija.

СМРТ КОРОНИ – СЛОБОДА ПОЗОРИШТУ!

Пише: Предраг НЕШОВИЋ

*Живот је смијех и театар; научи се или да глумиш
(Глумом озбиљност да гнаш!) – или пак подноси бол.
Палада, Александријски песник, IV столеће п. н. е.*

Синоћ су у сали Дома културе, у ванредним условима због вируса *COVID-19*, без присуства публике, сјајним позоришним трактатом ЗЛАТНО ДОБА у извођењу Народног позориштеа Републике Српске отворени 37. Сусрети позоришта/позориšta/kazališta Брчко дистрикта Б и Х. У нашој тренутној позоришној муци, Брчко представља јединствен пример – како се већ 46 година, тридесет и седми пут ентузијазмом и посвећеношћу одржава, позоришно училиште, са увек постојаним М на почетку те речи! Град од оснивања подржава свој Позоришни фестивал, који увек подсећа да је једино стварно богатство, богатство душе. Истовремено, ово је јединствена прилика да град, као увек до сада, покаже отвореност и гостољубивост Брчака и њихову определеност да подрже културу и вредности које су темељ сваке заједнице која жeli буђност.

Сусрети казалишта/позоришта БиХ у Брчко дистрикту, традиционално су отворени 19. новембра 2020. године, и организирани су у складу с епидемиолошком ситуацијом и препорукама *Кризног стожера за заштиту и спашавање*. Биће приказана сва догађања предвиђена у оквиру такмичарског и пратећег програма. Снага *Сусрета* у Брчко дистрикту је и у ресурсима са којима рапопаже (инфраструктурни и људски), али и у верности публике, која је ове године онемогућена због епидемиолошке ситуације да га

верно прати и подржава.

Важно је да се фестивал одржи и то не само због континуитета и традиције, чињеница да он постоји већ 46 година, већ због једне суштинске ствари, једног ужасавајућег термина „нова нормалност“ јер он ништа не значи. Не постоји нова нормалност, постоје само нормалност и ненормалност. Ми живимо у свету ненормалности и морамо учинити све да се вратимо у нормалност. Са овогодишњим фестивалом дајемо поруку и то је важно и на оном симболичком нивоу да се стане на пут причама по кулоарима да су позоришта и фестивалска организовања легла заразе. Она то никада нису била кроз читаву своју историју. Позоришта су била места слободе, слободе мисли и говора, уметничке слободе а, наравно, и критике неких патолошких појава друштва и времена у којем та позоришта егзистирају. То је оно што ће позориште увек и бити.

Публика не сме са страхом да долази у позориште, зато су организатори поштујући све могуће мере предострожности обезбедили ТВ преношење такмичарских представа у термину од 19 сати и 30 минута сваке такмичарске вечери. Сва друга догађања такође биће емитована са малих екрана за све љубитеље позоришта. Сви актери свих програмских догађања биће такође заштићени: раздвојено седење, обавезно ношење маски, и апсолутно све што је у моћи Организатора. Организатор се извиђава свима онима који су желели, као и толико пута пре, да присуствују извођењу представама у сали, а управо због околности произашлих из пандемије не могу, на крају, због сопствене сигурности и угрожености свог здравља.

Према пропозицијама основне карактеристике овогодишњег Фестивала се не мењају, с тим што је директору, уместо селектора, програм предложио *Конзултантско вијеће*. Тематска или боље речено идејна нит која повезује све ове представе врло је јасна: наша се позоришта/kazališta опсесивно баве питањима слободе и идентитета, покушавајући проширити свест да као друштво морамо исказати више разумевања једни за друге и да смо, када одбацимо све слојеве наслеђених, одабраних или наметнутих (колективних) идентитета, по својј рањивости и крхкости, по оним најљудским импулсима, сличнији једни другима далеко више него што то мис-

лимо. Мото под којим се одвијају XXXVII Сусрети позоришта/казалишта је:

„Позориште и ми у временима кризе: настанак театра, положај глумца, нестанак човјека“.

Фестивал се одувек критички односио према стварности у којој егзистира и представе које се селектују морају полемисати са светом и људима о проблемима који нас све тиште. Представе рађене са живом енергијом из чега произлази нова и свежа естетика и ангажованост. Овогодишња селекција даје *Сусретима* подстицај у борби против губљења људскости али и подстицај да јавно говоримо о проблемима који од људи праве марионете залажући се за неку нову стварност. Одабир представа за ове Сусрете позоришта/казалишта је усмерен првенствено према квалитету представе а не према специфичним естетским концептима и поделама на модерно-класично.

А ове године фестивалска сала је празна и ова чињеница одређује и посебну атмосферу фестивала. Велики број младих онемогућен је да присуствује представама као и окружним столовима који су та-које готово увек били добро посећени, чини готово јединствени пример фестивалског догађања не само у Босни и Херцеговини него и у Регији.

Снимљено позориште је нова уметничка форма, при чему доводи до рађања једне нове, специфичне виртуелне близине, нематеријалне ритуалности. Јер, ритуал је, од настанка позоришта, битан појам у објашњавању његове суштине, који подразумева идеју окупљања и заједништва групе људи на једном простору, колективно дељење доживљаја, катарзе. Епитет уметничка завређују само слушајеви врхунских снимака, где је видљиво присутна улога виде-о-редитеља.

Паралелно са глобалним рађањем ове форме *online* (онлајн) позоришта, снимака представа (у последњих десетак година су се развиле друге, посебне форме позоришта), рађа се и његова критика. Критичари у свету су почеле да пишу осврте на ове снимке, истичући сложеност њиховог вредновања. У тексту о онлајн представи „Мудра деца“ *Краљевског позоришта* у Јорку, угледни британски театролог Алекс Сирц, написао је: „Позоришна критика сада значи критика филма.“

Ово онлајн позориште данас, дакле, представља нову, особену, глобално веома праћену медијску форму, насталу на основама старог доброг позоришта. Она између осталог подстиче сећања на прави театар, будећи снажну чежњу за прошлошћу, за телесношћу, за животом пре короне који ће, надамо се врло брзо, постати ново-стари живот после короне.

Да ли је ова одлука заправо доказ очајања позоришника који су се, ево, одрекли могућности да, играјући пред публиком, осете „дах публике“, па је

тако глумачки ангажман сведен на пук „појављивање на телевизији“, или је пак ово само још један од апсурда које, показало се много пута током историје, театар тако страсно воли? И од кога, такође је потврдила повест, заправо живи.

Све више је опасног пропагирања како је посета позоришним догађајима опасан ризик од заражавања, већи од окупљања на изборима, у трамвајима, аутобусима... Пуни трамваји, пуне теретане, пуни сплавови, а само у позоришту се мере квадрати не размишљајући о дуготрајним последицама одсуства културе које води ка губљењу људскости. Да би *Сусрети* напредовали не сме се дозволити стагнација већ морају се у континуитету, из године у годину, одржавати и уводити нове садржаји и програми који ће им доприносити развоју.

У такмичарском делу на репертоару *Сусрета* позоришта/казалишта биће изведено осам представа из земаља јужнославенског говорног подручја: Б и Х, Србије и Хрватске. Сусрети ће се одржати без присуства публике уз директан пренос на локалној телевизији.

Стручни жири *Сусрета* који ће пратити извођење и оцењивати представе радиће у саставу: Неџад Ибрахимовић, Славен Кнезовић и Горан Дамјанац. И Жири публике ће такође донети своје награде за представе позориштима из БиХ у такмичарском програму.

И на овим 37. Сусретима оба жирија ће доделити вредне награде према својим оценама. Наградни фонд је исти као и претходних година. Између осталог бит ће додељена награда за најбољу представу у целини „Златна статуа вијећнице и града Брчког“, награда за најбољи драмски текст босанско-херцеговачког савременог писца, Статуа „Златно перо“, награда за најбољу режију, сценографију, костимографију, глумца и глумицу, и друге.

У нади да смо сви добро размислили ЗАШТО, КАД И КАКО СМО ИСКОЧИЛИ ИЗ ЗГЛОБА надам се да ће Сусрети допринети томе да се ОВО ВРЕМЕ ВРАТИ У ЗГЛОБ и да ћемо престати са ћутањем без обзира због чега ћутимо.

Можда није ни био потребан *COVID-19* да бисмо схватили да за Сусрете позоришта/позориšta/казалишта свакако НАДА ПОСТОЈИ.
Срећно упркос корони!
Смрт корони – слобода позоришту!

OSNIVANJE BANOVINSKOG POZORIŠTA I „ZLATNO DOBA“

Piše: Srdjan Vukadinović

Teatarskoj umjetnosti u vremenu krize valja se prisjetiti nekih drugih vremena, onih kada su pored ostalog osnivana i pozorišta. U uslovima pandemije i društvene krize koja pogda južnoslovenski region mnogi koji, na nesreću, u teškim vremenima odlučuju i donose bitne odluke, pomišljaju o tome kako zatvoriti teatar i sve ono što ga čini kao instituciju. U raznoraznim kriznim štabovima koji su formirani zbog suprostavljanja pošasti pandemije koja manipultivno hara i razara društveno tkivo, niko se nije ni prisjetio da treba formirati i krizne štabove za opstanak institucija teatra. Zbog toga banjalučko Narodno pozorište Republike Srpske u svojoj predstavi „Zlatno doba“, koja je autorski i rediteljski projekat Željka Stjepanovića, pravi jednu šиру paralelu u odnosu ili relacijama datih društvenih okolnosti i formiranja tridesetih godina XX vijeka, tada Narodnog pozorišta Vrbaske banovine.

Istorijска paralela u dramskoj radnji vezana je za Kraljevinu Jugoslaviju i stvaranje devet banovina kao organizacionog ustrojstva tadašnje države. Jedna od tih banovina bila je i Vrbaska banovina sa sjedištem u

Banjaluci. Država koja želi da mijenja postojeće stanje i stvara novo prosperitetno društvo tu renesansu počinje od teatra kao institucije. Pozorište se doživljava kao najznačajnija prosvjetna institucija koja nema samo ulogu da zabavi, nego naprotiv da razvija spoznaju o sebi, drugima i cjelokupnom univerzumu.

Direktno iz glavnog grada pomenute države u Banjaluku se šalje ban Svetislav Tisa Milosavljević sa namjerom da razvije cjelokupni društveni život, koji je na dosta niskom stupnju. I počinje, nimalo čudno, od pozorišta. Njegova opsesija je izgraditi zgradu pozorišta koja će biti zamajac za sve buduće institucije. A ta njegova graditeljska i prosvjetiteljska uloga nije bila nimalo mala. U toku njegovog upravljanja Banovinom zaustavila se na preko sto i dvadeset škola i nekoliko desetina drugih institucija tipova domova kulture i drugih društava „za zabavu“.

Tekstualna potka banjalučke predstave koja je izvedena na XXXVII Susretima pozorišta / kazališta u Brčkom nije samo priča o jednom Banu i jednoj instituciji, pa bilo to i Narodno pozorište Vrbaske banovine. Ona je mnogo šira

i od jednog grada koji je glavni grad pomenute Banovine i ona se reflektuje na cijelokupno stanje i društvenu sliku jedne države koja je egzistirala između dva svjetska rata. Nije to samo želja da se podigne jedna zgrada. To je samo jedna linija ove priče, nesumnjivo veoma bitna. Ali, druga linija te priče je briga za egzistenciju institucije koja će razvijati prosvećenost kod naroda. A ta linija je vezana za glumce koji u Banjaluku dolaze iz drugih sredina željni umjetničkog dokazivanja i promjene. Svi oni koji su bili neposredno upleteni u priču o novom teatru za frapantnih 45 dana prave tu novu zgradu od stare „Sokolane“, organizuju kompletan umjetnički ansambl sa svim službama koje to prate i prave tri premijere koje igraju za publiku.

Gledajući predstavu „Zlatno doba“ postavlja se krucijalno pitanje o zadatku teatra u društvu u jednoj državi koja je nestala prije osam desetljeća, i istorodnoj ulozi u savremenom društvu. Priča o osnivanju Narodnog pozorišta Vrbaske banovine je samo uži kontekst jedne priče koja je mnogo šira i koja seže do srži i dubine jednog prostora duhovnosti i kulturološke uzdignutosti. A to je mnogo više od samo jedne zgrade ili jednog grada. To je pitanje kretanja segmenata svijesti u najdubljim i najtananjim slojevima čovjekovog postignuća. Dalje to govori o repertoarskoj politici u savremenom pozorištu. Institucija teatra ne smije podleći licemjeru i ravnodušnosti zbog kriznih momenata, pa producirati predstave kojima je prvenstveno cilj da nasmiju ljude,

a ne da ih propituju i „diraju“ u mjestu koja su ključna i bolna u svakodnevnom životu. U tome i leži suština pozorišne umjetnosti da otvara pitanja i probleme koje ne može ili ne smije ni jedna druga oblast čovjekovog djelanja.

Banjalučka predstava je gledljiva u smislu narativnosti koja prati jednu zanimljivu priču. Ali, osim narativnosti u pozorišnom komadu je potrebno ugraditi i dramskih rediteljskih i glumačkih momenata koji radnju približavaju gledaocu i postižu scensku dinamiku. Možda to i u nekom momentu može biti dovoljno da bi se pokazalo da su kultura i prosvjeta temeljni ključ razvoja jednog društva. Ali, ako je ban Svetislav Milosavljević to znao i krunisao 18. oktobra 1930. godine prvom premijernom izvedbom „Hadži Loja“ u režiji Dušana Radenkovića, tada novosnovanog pozorišta, devet decenija poslije toga to bi trebala da je itekako poznata činjenica i razvojni segment društva. Očito da nije, jer savremeno južnoslovensko društvo u svojim anahronim kretanjima ne podstiče pozorište ozbiljnijim složenijim i životnijim temama koje bi doprinijele sveukupnom razvoju društva i čovjeka. Duh vremena izgradnje pozorišta u Banjaluci je potreban i danas u smislu podizanja kvaliteta pozorišnih predstava koje se produciraju, a nikako njihovog umanjivanja estetskim i umjetničkim vrijednostima. Još manje tome mogu doprinijeti mjere koje u kriznim momentima pozorište i festivali zaključavaju od gledatelja.

=====POZORIŠTE - LUČA PROSVJETE=====

Piše: Mladen Bićanić

Devedeset godina postojanja i djelovanja jednog teatra vrijedan je i značajan jubilej, pogotovo ako se zna u koje je vrijeme i u koje doba osnovan – početak je to tridesetih godina prošlog stoljeća, vrijeme ekonomskih krize u svijetu, u zaostaloj i siromašnoj zemlji na Balkanu pogotovo. Pa ipak, zahvaljujući upornosti i nepokolebljivoj volji jednog čovjeka, zahvaljujući njegovoj veličanstvenoj, za to doba, vrijeme i mjesto, viziji, nešto tako je bilo moguće. Upravo to zaintrigiralo je autora Željka Stjepanovića da napiše novi komad, „Zlatno doba“ kojim su otvoreni 37. Susreti pozorišta/kazališta u Brčkom. Sam autor će tim povodom reći: „Bilo mi je to jako zanimljivo – ako hoćeš da imaš jaku Banovinu, otvorиш pozorište, otvorиш školu, znači počinješ taj narod da dižeš na jedan viši nivo, znači da ih opisminiš, a da ta kultura i obrazovanje jesu stvarno zamajac za napredak društva. To mi je bilo nekako jako interesantno, a čini mi se i za naše današnje vladare da može biti poučno. Ja zaista mislim da su obrazovanje i kultura broj jedan za društvo koje hoće da krene naprijed.“

Na tim dakle zasadama nastala je predstava „Zlatno doba“ prizvedena u Narodnom pozorištu Republike Srpske u Banjoj Luci prije mjesec dana, 18. oktobra na dan kada je godine 1930. osnovano prvo pozorište – Narodno pozorište Vrbaske Banovine. Autor i redatelj je glumac Željko Stjepanović, koji se potvrđuje i kao dramski pisac, sada i redatelj, scenografiju potpisuje Dragana Purković Macan, kostimografinja je Jelena Vidović, a kompozitor Boris Šavija. Na momente je to velika ansambl – predstava, tridesetak glumica i glumaca ponekad prodefilira scenom – no, u suštini, dva lika vode igru, Akeksandar Stojković u roli kralja Aleksandra Prvog i Goran Jokić, kao Svetislav Milosavljević, ban Vrbaske Banovine, čovjek sa vizijom, najzaslužniji za osnutak teatra u tom gradu.

Nekoliko je osnovnih tokova i niti kojima se tka ovaj kazališni projekt. Naravno, to je u prvom redu namjenska predstava, u čast velikog jubileja današnjeg NPRS, sljednika NP Vrbaske Banovine. Ali, i ona u mnogo čemu prelazi te uske okvire, nastoji se otjelotvoriti kao zreo i zaokružen pozorišni čin. Stjepanović nedvojbeno vlada materijom o kojoj piše, doba je to Kraljevine Jugoslavije na početku tridesetih godina minulog vijeka, pa je predstava ujedno i zahvalan podsjetnik na neke momente iz povijesti tog vremena, hiosiografska freska upotpunjena nekim detaljima za koje malo ljudi zna. To je njena druga karakteristika. No ona, kao svaki intrigantan pozorišni komad, nosi u sebi i neku intimnu priču, ljudsku dramu koja prevazilazi osnovnu temu komada – ovdje je to mala, ubaćena ljubavna priča dvoje aktera, dvoje mladih koji se vole ali im roditelji to brane jer su druge vjere. Zaplet blizak nesretnim lubavnicima

poput Romea i Julije koji će također biti spomenut u priči. Osnovni ton predstave, naravno, nose dva glavna lika: ban Milosavljević, igra ga vrlo nadahnuto i konzervativno Goran Jokić, i kralj Aleksandar, u tumačenju Aleksandra Stojkovića, također impozantna rola, portreti su to vladara i njegovog odabranika sa glavnim ciljem – od zaostale sredine učiniti prosperitetan kraj, a glavnu zadaću pritom treba odigrati novoosnovano pozorište. No kroz tu glavnu narativnu liniju dramsko tkivo predstave donosi i niz sporednih likova koji će, svatko iz svog ugla, locrtati duh epohe, atmosferu doba u kojem se sve to događa. Kao daleki srodnik antičkog kora, ili u suvremenom kazalištu umjesto naratora, pripovjedača i komentatora, pojavljuje se osobito jedan lik, pomoćni i priučeni radnik u pozorištu, Omer, igra ga pomalo švejkovski, Ljubiša Savanović, čije će bistre opaske, poput aforističkih misli, upotpuniti sliku što je ocrtava autor.

U svom zaključnom monologu na otvaranju prvog pozorišta, ban Milosavljević kaže i ovo: „Narodno pozorište, uopšte uzev, jedna je od najznačajnijih ustanova za vaspitanje naroda i omladine. Ono je upravo pionir kulture, umetnosti i narodne misli. Narodno pozorište služiće celoj banovini kao hram u koji će dolaziti građani i naša dična omladina da se napoje uzvišenim i plemenitim, najlepšim nacionalnim idejama.“

Nasuprot tim velikim mislima o pozorištu kao duševnoj hrani koja treba da oplemeni srce i dušu naroda, Omer će iskazati samu suštinu teatra, kako ga on vidi i doživljava: „U pozorištu moraš vjerovati da nečeg ima i kad ga nema, to je kao kad nešto sanjaš, pozorište je ljubav, a ljubav ne poznaje granice...“

Upravo to, da kad nam se čini da se sve raspada, da se u tom trenutku može dogoditi čudo i magija, kako možemo čuti u predstavi, poveznica je ovog komada i sa našim svakodnevnim životima, onaj trenutak koji budi nadu i u najtežim časovima. Željko Stjepanović, kao glumac i čovjek od teatra, i na tome gradi svoj najnoviji pozorišni komad.

ULOGA OMERA REFLEKTUJE RAZMIŠLJANJE OBIČNIH, "MALIH" LJUDI

Razgovarala: Sanita Jerković Ibrahimović

Prve večeri ovogodišnjih pozorišnih Susreta pozorišta u Brčkom nastupio je ansambl Narodnog pozorišta Republike Srpske Banja Luka sa predstavom „Zlatno doba“.

Gospodine Savanoviću, ovaj put u Brčkom sa predstavom „Zlatno doba“.

U pitanju je istorijska predstava, pa nam recite nešto ukratko o njoj i liku Omera koji igrate?

Prije svega, drago mi je da smo opet na Susretima pozorišta u Brčkom. Radnja predstave „ZLATNO DOBA“ koja je nastala po tekstu i u režiji prvaka Narodnog pozorišta Republike Srpske Željka Stjepanovića, obraduje jedan period iz istorije kraljevine Jugoslavije i Vrbaske banovine čije je sjedište bilo u Banjaluci. Banjaluka je tada, na infrastrukturnom, kulturnom i obrazovnom planu, rasla. Na čelu Vrbaske banovine tada je bio vizionar i veliki neimar, ban Svetislav Tisa Milosavljević, koji je znao da stvarajući jake institucije stvara i jaku državu. Jedna od tih institucija je i pozorište čije je osnivanje inicirao ban i o tome se govori i u ovoj predstavi. Uloga Omara koju igram je jedna od uloga koje reflektuju razmišljanje običnih, "malih" ljudi na promjene koje su zahvatile banovinu. Na kraju, Omer i njegov prijatelj Suljo budu očarani pozorištem i umjetnošću te završe kao radnici pozorišta.

Brojan je ansambl u predstavi, kako je tekao rad i kaka je po vama bila prva premijerna izvedba?

Radili smo u uslovima koji nisu najbolji niti najidealni-

ji obzirom na pandemiju, ali imali smo sreću da bezbolno prođemo kroz proces rada na ovoj predstavi i premijeru izvedemo na dan osnivanja Narodnog pozorišta Republike Srpske, 18. o ktobra, i to u godini kad ovo pozorište slavi 90. godina rada. Veliki je to jubilej za sve koji su kao autori, realizatori ili publika bili vezani za našu kuću.

Zlatno doba u doba korone. Sigurno je bilo teško pripremati predstavu, imali smo i imamo niz epidemioloških mera. Kakvo je Vaše mišljenje o igranju predstave bez publike, i to na Susretima. Jeste li i prijeigrali neku predstavu bez publike?

Drugog vremena, boljeg ili lošijeg, nemamo. Imamo ovo koje živimo i iz njega moramo probati izvući ono najbolje što možemo. Sva banjalučka pozorišta izvodila su predstave na otvorenom tokom ljeta na ljetnim scenama i publika je imala priliku da uživa u predstavama i drugim događajima. U Gradskom pozorištu Jazavac uspjeli smo da organizujemo i Međunarodni festival glumca ZAPLET, a održan je i Međunarodni festival dječijih pozorišta u Dječjem pozorištu RS. Ulaskom u sale i igranjem predstava u zatvorenom broj publike se malo smanjio, ali ima i predstava za koje se traži karta više. Što se Susreta tiče organizatori su vjerovatno napravili najbolju moguću varijantu koju su mogli da naprave i za pozorišta i za publiku. U to ne sumnjam.

Da li radite na još nekom projektu trenutno. Šta je sa filmovima?

Trenutno ne snimam ništa novo. Sa nestrpljenjem čekam početak prikazivanja serije „KOSTI“ u produkciji BOSONOGE PRODUKCIJE iz Banjaluke. Posvećen sam radu u Narodnom pozorištu Republike Srpske kao i Gradskom pozorištu Jazavac u Banjaluci.

Kako provodite vrijeme u toku pandemije? Ima li se više vremena za porodicu i neke obaveze koju su bile na čekanju, ili su umjetnost i gluma ipak ono što Vas ispunjava i u ovim vremenima?

Za porodicu uvijek imam vremena jer je to, po meni, najsvetije. Pored toga, stižem da se bavim i stvarima koje me na drugi način raduju i ispunjavaju.

KULTURA OPSTAJE UNATOĆ TEŠKIM VREMENIMA

Razgovarala: Alma Kajević

Među 24 glumca koji igraju u predstavi „Zlatno doba“ svoje mjesto i ulogu pronašao je i glumac Aleksandar Runjić. Svi zajedno idu putevima onih prije njih, a otvaraju nove glumcima koji tek treba da dođu.

Predstavu „Zlatno doba“ Željko Stjepanović je stvorio s namjerom da obilježi 90. rođendan Narodnog pozorišta Republike Srpske. Ima li, po Vama, boljeg načina da se obilježi deveta decenija pozorišta od predstave ovakvog kalibra?

Postoji još mnogo divnih umjetnosti i načina da se obilježi ovako nešto. Meni lično je naravno najdraža pozorišna. Ona omogućava da se uživo uživa u atmosferi tog doba, od početka do kraja. Pozorište nam omogućava da osjetimo i vidimo šta se tu zapravo dešavalo i ko je odgovoran za to blago koje danas imamo, odnosno pozorište. Hvala im na tome.

Predstava obiluje istorijskim činjenicama ali postoji tu i druga dimenzija koja omogućava svakom liku ponosob da dočara određene emocije ili pošalje poruke publici. Šta je specifično za lik Sulje koga Vi igrate u ovoj predstavi?

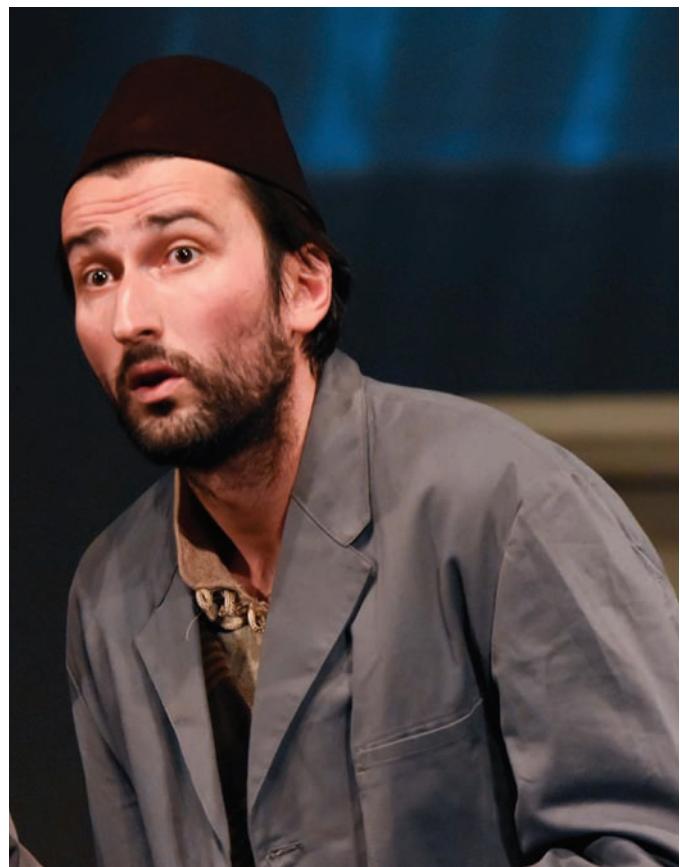
Suljo je čovjek koji živi i vrijedno radi za svoju porodicu, a specifično je to što je prvi put u svom životu ušao u pozorište. Ono ga je sve više i više oduševljavalo, tako da je nastavio da radi u njemu i pomogao da imamo to i dan danas.

Kažu da je „Zlatno doba“ čudo na sceni koje pokaže ljude koji vole i žive teatar. Prikazuje napredak i razvoj društva u određenom vremenskom periodu. Možete li povući paralelu teatar u vrijeme tog zlatnog doba i teatar danas, gdje su nam i kako djeluju teatar i glumci u današnje vrijeme ?

Naravno da je pozorište napredovalo od tih početaka, tako da je velika razlika. Ima raznoraznih predstava, repertoari su raznovrsni i ljudi učestalije idu u pozorište. Svijest o pozorištu za razliku od tog davnog doba je razvijenija, ali može to naravno i bolje.

Da li ste ikada imali priliku igrati predstavu kao što se igraju ovogodišnje predstave u Brčkom? Pozorište treba publiku, glumci trebaju publiku, a publika vjerujem daje dodatni podstrek glumcima da budu najbolji u svojim ulogama. Da li je teško stati pred prazne stolice? Nedostaje li aplauz i reakcija publike?

Nije teško stati pred prazne stolice, ali nije baš to to. Naravno da nedostaje publika, jer bez njih to nije kompletan doživljaj pozorišta.

Pandemija je učinila svoje, osjeti se u svim sferama društva, ali čini mi se da se kultura ipak ne da. Nekako se bori da opstane, ne samo u doba pandemije, nego generalno u teškim vremenima? Kako vi kao glumac gledate na trenutne uslove u kojima živimo i radimo, na sve redukovane aktivnosti i instruirane obaveze?

Teško jeste, ali ako će pomoći da se bar na neki način zaustavi ova nesretna pandemija, nema problema. Mnogo toga neočekivano se promijenilo ali vjerujem da će kultura zauvijek opstati. Opstajala je i u težim vremenima!

ЗБОГ НЕКИХ ТРИВИЈАЛНИХ, ГЛУПИХ МРЖЊИ НЕ ТРЕБА ДА ОДУСТАНЕШ ОД СВОИХ ЦИЉЕВА, ЉУБАВИ И ОНОГА ШТО МИСЛИШ ДА МОЖЕ ДА ИМА СМИСЛА У БУДУЋНОСТИ

Пише: Маја Ковачевић

Како доживљавате лик Лејле у представи „Златно доба“?

Моја улога није нешто превелика. Било ми је занимљиво. С обзиром да сам са екавског говорног подручја, први пут сам играла улогу која захтева да се савлада друга врста дијалекта.

Лејла је млада девојка која је заљубљена у момка друге вероисповести, и та љубав је, нажалост, забрањена од стране њихових породица. Њих двоје покушавају да нађу начин да њихова љубав опстане и успевају у томе. У цеој представи се прави паралела са Ромеом и Јулијом. Наша прича јесте фикција, измишљена је, за разлику од других ликова у представи коју прати прича о стварању једног позоришта. Лејла се бори за то да се на сцени одигра представа 'Ромео и Јулија' како би је њихови родитељи погледали и схватили шта у ствари може да се деси.

Шта нам Лејла поручује и има ли она сличности са Смиљаном?

Љубав не познаје границе и због тих неких тривијалних, глупих мржњи не треба да одустанеш од својих циљева, љубави и онога што мислиш да може да има смисла. То нам поручује Лејла, и у томе је сличност између ње и Смиљање. Обе су борбене и када су заљубљене.

Колико су улоге утицале на Вас и на који начин?

Свака улога мање више утиче како на мене у професионалном смислу, тако и на мене лично. Чак и ако се десила нека улога или представа која у финишу није била добра или да ја нисам успела да урадим што је од мене тржено и такве улоге су за мене биле велика лекција. Има неколико улога које су посебно утицале. То је био рад са Коканом Младеновићем у представи 'Каролина Нојбер'. Први пут сам на тај начин стварала улогу, односно импровизацијски. Та представа је тражила и наше личне ставове о политици, културним дешавањима у нашем граду, па и у држави.

Играте и у представама за дјецу. Колико су те улоге захтјевне?

Прва моја професионална улога је и била у дечијој представи 'Палчица' Дечијег позоришта Републике Српске. Играти за децу је одговорно, јер код деце нема увијања, нема лажи. Њима ако је досадно и ако им се не свиђа они неће из куртоазије седети и аплаудирати, већ је њихово незадовољство апсолутно транспарентно и видљиво. У том смислу, они су најбоља и најискренија публика. Њихове реакције на представу су нешто што никада нисам доживела на представи за одрасле.

Колико Вам значе освојене награде?

Мислим да свако ко каже да му награде не значе није искрен. Нама младима значе зато што су потврда да смо на добром путу. С друге стране, ако се гледа практично, награде нам отворе пут за неке нове улоге и пројекте, поготово на неким већим фестивалима.

Шта мислите о фестивалу позоришта у Брчком?

Први пут на овом фестивалу учествовала сам 2014. године. Мислим да је сјајно што окупља регион. Има квалитетне представе. Ту је публика која прати и разуме позориште. Јако ми је драго што сте под оваквим условима нашли начин да фестивал опстане.

Зашто је глума Ваш избор?

Нисам од малих ногу желела и размишљала о томе. Некако сам као тинејџер у тражењу свих тих секција и спортова дошла до глуме. У то време сам била стидљива. Имала сам неку представу и рекла никад више. Али, јако ме је занимало позориште, не да будем на сцени, него у позадини. Уписала сам Средњу уметничку школу, смр сценски маскер и вљасурал и некако дошла до тога да сам у средњој школи набасала опет на драмску секцију и на том путу сам остала. Јако волим свој посао.

Колико Вам у послу помажу савјети старијих колега и да ли се сјећате неког посебног савјета?

Када сам дипломирала, тог дана, велики Небојша Глоговац ми је написао у честитки: 'Буди храбра, буди своја и сцена ће бити твоја!'. И то је нека мантра која ме води све време.

Шта би поручили младима који би да запливају у глумачким водама?

Млади људи који желе да се баве позориштем треба да буду заиста искрени и чистог срца, јер ако не гледају позориште, као што је моја професорица говорила, као дијагнозу, као нешто без чега се не може, онда не треба да остану на том путу. Глума тражи много суочавања, јер ми смо цео живот бирани. Ми никада не бирамо. И то је нешто што је тешко прихватити. Тешко се помирити са тим да је океј да ја радим, трудим се колико могу, а постоји могућност да ме нико никад не позове.

„ZLATNO DOBA“: PRAVEĆI POZORIŠTE, PRAVIŠ DRŽAVU!

Razgovarala: Anđelka Đurić

Glumci Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banja Luke otvorili su 37. Susrete pozorišta u Brčkom i vratili su nas, kako i predstava nosi naziv u zlatno doba u kome se krije rađanje pozorišne umjetnosti. Predstava „Zlatno doba“ pod rediteljskom palicom Željka Stjepanovića, podsjeća nas na tu davnu 1930. Šta se tada dogodilo u gradu na Vrbasu - Banja Luci i zašto je ta godina značajna danas?

Te davne 1930. godine Banjaluka je dobila pozorište, muzej, biblioteku, Banski dvor i mnoge druge institucije, te je od jedne bosanske kasabe počela da dobija konture modernog grada.

Koliko je tadašnja vlast odigrala ulogu u osnivanju Narodnog pozorišta, a kako sadašnja vlast utiče na njegov opstanak. Postoje li razlike, ako da, koje su?

Da bi ojačao i pokrenuo najsromičniju banovinu, ban Milosavljević gradi škole, biblioteke, muzeje, puteve, bolnice. Prva institucija koju je izgradio bilo je pozorište. To je potez tadašnje vlasti na koji bi se trebala ugledati i današnja vlast. Obrazovanje i kultura su glavni pokretač jednog društva. Mudra i pametna vlast obrazuje, oplemenjuje i opismenjuje svoje građane te konstantnim ulaganjem u školstvo i kulturu gradi budućnost naroda i države.

Šta je još urađeno za tih devedest godina postojanja Narodnog pozorišta? S obzirom da je drama zasnovana na istorijskim događajima može li se izdvojiti još neki interesantan podatak za naše čitaoce?

Tokom 90 godina svog postojanja Narodno pozorište Vrbaske banovine promijenilo je mnogo naziva i država ali je sve vrijeme vrijedno služilo pozorišnoj umjetnosti. Kroz ovu instituciju prošli su mnogi vrhunski umjetnici, između ostalih Vjekoslav Afrić, Dobrivoje Radenković, Vlado Željković, Mira Banjanin, Žiža Mažar, Boris Kovač, Adem Čeđan, Dragan Jovičić, Seša Vukosavljević i mnogi drugi. Ovo pozorište od svog osnivanja nije pripadalo samo gradu Banjaluci nego i široj regiji. Počelo je sa radom kao Narodno pozorište Vrbaske banovine, pa Narodno pozorište Bosanske Krajine, zatim Krajiško narodno pozorište a danas je Narodno pozorište Republike Srpske. Danas ansambl Narodnog pozorišta broji preko 30 zaposlenih glumaca.

Izjavili ste da „praveći pozorište, pravi se dobra i kvalitetna država“.

Kraljevina Jugoslavija imala je ozbiljan i kvalitetan pozorišni život, SFRJ je takođe imala ozbiljan plan

i viziju razvoja pozorišne umjetnosti, samo u BiH su poslije II svjetskog rata izgrađena brojna pozorišta, kao npr. 1949. godine u Tuzli i Mostaru, 1950. godine u Zenici, Pozorište mladih u Sarajevu, 1955. Kamerni teatar u Sarajevu i Dječije pozorište u Banjaluci. Sada je na ras red da kvalitet pozorišnog života podignemo na viši nivo. Da li ćemo to i uraditi ostaje da se vidi...

Kako su kultura i prosvjeta temelji svakog društva, koliko se ti temelji njeguju u ovom vijeku, vijeku gdje je tehnologija uznapredovala i preuzeala primat u kreiranju ljudske svijesti?

Pozorište opstaje već 2000 godina i dok god je ljudi, priča i pričanja ono će i dalje opstajati. Živa riječ sa scene je nezamjenjiva.

Predstava je premijerno i izvedena 18. oktobra ove godine. Kakav je utisak ostavila na banjalučku publiku, s obzorom da je Narodno pozorište tu nastalo, tačno prije 90 godina?

Predstava je ostavila snažan utisak na publiku, ne samo zato što je to priča o nastanku Narodnog pozorišta već i priča o Bosni toga vremena.

СВЕ ПОЧИЊЕ ОД КУЛТУРЕ

Пише: Дејана Крстић

Представа „Златно доба“ која културу и позориште истиче као основу развоја једне државе, идеална је да се њоме отворе 37. Сусрети позоришта у Брчком. Глумци представљају и политичке прилике у Краљевини Југославији, које се према много чему могу пресликати и на данашње вријеме. Данило Керкез тумачи лик Михајла, младића заљубљен у Лејлу. Њихова љубав је забрањена.

Уколико желите изградити државу, прво направите позориште, колико ту има истине?

У принципу, све почиње од културе, а позориште је једна од институција које најбоље његују културу. То је знао и Краљ Александар, када је подржao идеју бана Светислава Милосављевића да у Врбаској бановини изгради позориште, јер је сматрао да је то једна од најнеразвијенијих бановина у тадашњој држави и основали су Народно позориште Врбаске бановине и самим тиме покренули културни развој тог подручја.

Какве су реакције публике на представу?

То је историјско – документарни комад који се бави се оснивањем позоришта у том периоду, а реакције публике су одличне. Људи нису знали колико се тај човјек, бан Светислав Милосављевић, борио за развој Бањалуке и тадашње читаве Врбаске банови-

не. Публика често са представе излази одушевљена и нама је драго због тога. Кроз представу се провлачи и љубавна прича између двоје људи који су друге вјере и свих забрана које су пред њима, а то је нека стандардна прича код нас у Босни и Херцеговини.

Ове сусрете у Брчком не играте пред публиком?

Ја сам у Брчком већ трећи или четврти пут и увијек је овдје дивно доћи. Жао ми је што нема публике због ове читаве ситуације, јер публика је оно због чега позориште постоји. Надам се да ће они уживати преко малих екрана.

ПРВО ИГРАЊЕ ПРЕДСТАВЕ ВАН БАЊА ЛУКЕ

Пише: Миљана Ђурђевић

Глумац Александар Стојковић иза себе има више од 100 улога у позоришним представама, а готово редовно са Народним позориштем Републике Српске из Бања Луке гостује и на Сусретима у Брчком. У представи Златно доба игра Краља Александра I Карађорђевића

Поново у Брчком, са новом представом. По чему је ова представа посебна?

Посебна је по томе што је праизведба. То је веома значајно за позориште да у сезони има бар једну праизведбу. Данас то није нимало једноставно јер нема пуно нових квалитетних драмских комада. Ово је комад намјенски писан о настанку Народног позоришта Републике Српске, о његовој историји, како је до тога дошло. Писао га је наш глумац и дугогодишњи управник и умјетнички директор Жељко Стјепановић и по свему је ова представа јако значајна. Имала је велики успјех у Бања Луци с обзиром на околности у којима смо је радили и за колико људи смо играли, а ово нам је прво гостовање под заиста чудним условима и околностима, али боље и овако него да се Фестивал не одржава.

Како је у свим овим условима пандемије вируса корона текао процес стварања улога?

Ми смо се углавном држали рукописа и текста Жељка Стјепановића који је то мудро написао. Тешко је обрађивати такве теме када пишете нешто намјенски. Он је имао мемоаре Бана Милосављевића у којима су описани разговори њега и краља Александра и других историјских личности тога времена и све то може да буде сувопарно, јер то је дипломатија. А онда је Жељко вјешто увео нове ликове декоратора, глумаца, музика у живо коју је писао наш глумац Борис Шавија и онда је то дало једну живот и зајимљивост представи како се она не би претворила у једну сувопарну историјску драму. Ми смо се заиста радовали радећи ту представу, имали смо доволно времена, морали смо да пазимо с обзиром на околности у којима радимо и са нестручљењем очекујемо од

људи који ће гледати представу у Брчком да кажу како им се допада. Народно позориште РС је сачувало радост према позоришту. Једну атмосферу у којој сви укључени у стваралачки процес, дијеле љубав и заједнички дух према ономе што раде на сцени, што публика увијек препозна и награди на прави начин.

Играли сте више пута краља Александра?

По трећи пут. Хоће ме, због имена вјероватно. Први пут је било у Колубарској битки, у Дучићу сам играо Краља Александра и сада у овој представи. Глумцу када се понуди исти лик они то углавном одбију, али Жељко ме убиједио да ће то бити другачије и заиста јесте и по односу и по ставу који тај човјек има. Није лако играти историјску личност јер сви је замишљају на свој начин.

За разлику од других ликова у представи ви сте имали материјала и за личну надоградњу свог лика?

Уједљиво највећа улога је Бана Милосављевића, а сви ми остали смо ту негдје. Грађећи своју улогу, истражујући о краљу Александру Првом Карађорђевићу сазнао сам да постоји само један снимак где се чује како он говори. То је било на Бледу када је примио посланика тадашње Чехословачке, а и тај снимак је лош јер су тонски записи били никакви. У овој представи настојали смо приказати човјека који прави нову државу, жели да обједини народе, а сви зnamо какви смо што нас је све заједно на крају и коштало. Краљ се тако нашао у проблем. Са једне стране има једну велику муку да све то обједини да све стране буду задовољне, а са друге стране једни друге оговарају подмећу сплетке и раде разне разне интриге. То је јако занимљив историјски период једне државе. Тим периодом смо се мало бавили и сада је дошло вријеме јер има ту много о чему да се говори.

У чему је драж овог комада?

Драж овог комада је што говори о настанку позоришта. У којим околностима је оно настало јер у граду од 20 хиљада становника где краве пасу, где је блато до колјена, бан Милосављевић је одлучио да прави позориште. А зnamо да када правиш културу тада ствараш државу. Од тога би и ови наши политичари данас могли нешто да науче. Али зnamо да они ни од кога ништа не уче и због тога нам је тако како нам је!

TEATARSKI VREMEPOV DOKUMENTARNOG KARAKTERA

Pišu: Srdjan Vukadinović i Jakov Amidžić

Uobičajno Susreti pozorišta/kazališta počinju izložbama pozorišno dokumentarnog karaktera kojima se odaje pažnja, ne samo pozorišnoj umjetnosti kao cjelini, nego i pojedincima i institucijama koji su gradili teatarsku umjetnost kroz vrijeme. Razlog za tako nešto nije samo u značaju određenog autora ili protagonisti kazališnog čina, već i jubilarne godine tim povodom.

Takva praksa nije propuštena ni kada su XXXVII Susreti pozorišta/kazališta u pitanju. Deset pozorišno dokumentarnih izložbi o dvanaest autora, reditelja i glumaca čine cjelinu događanja toga tipa i karaktera dvadesete godine trećeg milenijuma.

Značajnom periodu bosanskohercegovačkog kulturnog razdoblja s kraja XIX i početkom XX vijeka posvećena su dokumentarna izričja o začetnicima BH preporoda, koji su svojim djelom razvijali otpor prema tadašnjem tuđinu. Povod je vijek ipo od rođenja Safvet-bega Bašagića (1870-1934), 140 godina od rođenja Huseina Dubravića Djoge (1880-1945) i 75 godina smrti Adem-age Mešića (1868-1945), koji možda u dramološkom smislu i ne bi bili toliko značajni da nije bitan njihov odnos prema tadašnjim društvenim gibanjima.

Tri bitna dramska pisca za južnoslovenski ambijent u dvadesetoj godini trećeg milenijuma imaju određene jubileje. Devet je decenija od rođenja Borislava Pekića (1930-1992) čije zlatno runo dramologije obilježava autorsku tananu dušu u vemenu čuda. Osam je ipo decenija od rođenja i Miroslava Jančića (1935-2004) čiji angažo-

vani dramski spisi tvore hroniku BH povijesti u jednom dužem razdoblju. Dvije ipo decenije je od smrti dramskog pisca velikih tema Slobodana Selenića (1933-1995) pisca evropske kulture i balkanske zaostalosti kao realistične slike jedne epohe.

Druge dekade trećeg milenijuma je i 110 godina od rođenja, odnosno pola vijeka od smrti Bojana Stupice (1910-1970) arhitekte južnoslovenskog teatra, koji je isto toliko koliko u svojim režijskim postavkama upamćen po osnivanju teatarskih institucija.

Pet je glumačkih veličina sa južnoslovenskog prostora obuhvaćeno pomenutim kazališnim vremeplovom u okviru XXXVII Susreta pozorišta / kazališta BiH.

Kazališni svijet gospodina Fulira iliti Relje Bašića (1930-2017) je prikazan kroz devet decenija od njegovog rođenja.

Nekako se pogodilo da u drugoj deceniji trećeg milenijuma su godišnjice smrti tri glumačke veličine južnoslovenskog glumišta. Decenija ipo je od smrti velikana glume radoznalog duha Ljube Tadića (1929-2005) koji je glumački bard istorijskog drama.

Kralja humora i improvizacije Zorana Radmilovića (1933-1985) nema na sceni tri ipo decenije, ali sva njegova glumačka lica tužnog komičara i vedrog tragičara žive u sjećanju poklonika teatra.

I dvije ipo decenije nema na kazališnim scenama i filmskom platnu glumca starog kova i velikog talenta Mije Aleksića (1923-1995).

Glumačka diva kazališne scene Ena Begović (1960-2000) bi druge dekade trećeg milenijuma napunila šest decenija od rođenja. Ali, iste te godine je i dvije decenije od njene tragične smrti.

Projekti pozorišno dokumentarnih izložbi u okviru Susreta pozorišta/kazališta su posebni i specifični zato što se njima popunjava deficitarnost sadržaja kojima se ukazuje na kretanja i razvoj teatarske umjetnosti na južnoslovenskom prostoru. Kretanja su to u kazališnom svjetu koja čitav prostor integriraju u jedinstveni pozorišni ili još šire kulturološki prostor.

U MARTU, BUKVALNO, KAO DA JE NEKO UGASIO SVJETLO

Piše: Suvad Alagić

Zbog razloga poštivanja mjera pandemije ovogodišnji 37-mi po redu regionalni SUSRETI BH- pozorišta/kazališta u Brčkom, održavaju se u nešto izmijenjenom obliku u svim segmentima Susreta. Tako se tradicionalno i dobro posjećeni, a zahvaljujući moderatoru Dževdetu Tuzliću, i dobro iskomicirani okrugli stol, ove godine održava bez prisutstva publike i predstavnika teatarske kritike. No, tradicija je ipak sačuvana, kontinuitet Sureta neprekinut, a protagonosti prvog okruglog stola kojeg ćemo u nastavku zvati FESTIVALSKI RAZGOVOR bili su članovi Narodnog pozorišta Republike Srpske, Banjaluka, koji su u Brčkom izveli predstavu „Zlatno doba“: Željko Stjepanović, autor teksta i režija, te glumci Goran Jokić i Aleksandar Stojković.

U uvodnom dijelu Festivalskog razgovora Tuzlić je iznio podatak da je predstava „Zlatno doba“ premijernu izvedbu imala tačno prije jedan mjesec i jedan dan, uz veliki jubilej 90 godina Narodnog pozorišta Republike Srpske i svih protagonisti ove velike i priznate pozorišne kuće. On je podsjetio na zlatno doba pozorišta u Banjaluci kada je ban Milosavljević imao sjajnu viziju da napravi zgradu za pozorište, a da jedan od njegovih zahtjeva bude da se i kulturi da dostojanstveno mjesto i značaj u tom dobu.

Željko Stjepanović, autor teksta i režija: "To je meni bilo nekako najzanimljivije da je kralj poslao bana Mi-

losavljevića u Banjaluku da tada pomogne najsiromajnijoj banovini, a to je bila Vrbaska banovina, na način da i ova banovina nekako stane rame uz rame sa ostalim banovinama. Ban dolazi u Banjaluku i prvo što radi je da pokreće kulturni život. I da je počeo da gradi škole, biblioteke, a između ostalog muzej i pozorište.

Meni je nekako to bilo bitno kao poruka, pogotovo gledajući iz ove današnje perspektive, a što znači - ako hoćeš da imaš jaku banovinu napravi pozorište.

Ta veza između pozorišta i jake banovine ili države fenomenalna je. Znači, to je bio čovjek koji je želio da pomogne banovini, da opismeni, da taj narod nekako kulturno

uzdigne, da taj zamajac razvoja krene preko kulture.

Toga smo svjedoci i kada je pao Berlinski zid. Sve ove države Istočnog bloka koje su ulagale u obrazovanje i kulturu su postigle najveći zamajac razvoja upravo kod tih stvari, dok kod nas, danas, ovdje je kultura, prosvjeta pogotovo, skrajnuta i jednostavno se ne vodi dužnog računa o tome. I to je ona veza koja je nama pomogla pri radu na ovoj predstavi da nekako, tako da kažem, ovim našim vlastima otvorimo oči i da više počnu da ulažu i obraćaju pažnju i na kulturu i na prosvjetu, jer to je nešto što je sigurno budućnost ove države i pokretač razvoja i ove države.“

Goran Jokić, glumac: “Ne samo u Banjaluci, ban je radio na cijeloj teritoriji svoje banovine. Tada je u prvoj godini započeo izgradnju 127 škola. Ja sam u jednom skorom intervjuu rekao da ova današnja vlast ne može za godinu dana da okreći toliko škola, haha...“

Ban je zatekao jedno jako loše stanje na svim poljima života i rada. I citajući prilikom priprema i rada na predstavi, memoare i arhivske zapise često sam znao da zaplačem kada bih pročitao kavo je stanje bilo u ovim krajevima. Banjaluka i ovi krajevi prema Drvaru, Gamoču, Bihaću, odavde do Broda, Grahovo, itd. Kakva je tu sirotinja bila i kolika je glad tu bila, neobrazovanost, smrtnost djece, 25 posto je bila smrtnost djece u to doba. Hljeb, kruh je bio osnovna hrana. A 355 kg kruha se jelo godišnje po glavi stanovnika, jer samo se to jelo i vrlo malo i oskudno nešto ostalo. Bila je strašno teška situacija i kralj Aleksandar Karađorđević je poslao jednoga generala u penziju, bivšeg ministra u penziju, koji je važio u ono vrijeme u kraljevini Jugoslaviji kao jedan izuzetno vrijedan i nepotkupljiv čovjek, veliki radnik, nosilac svih vojnih priznanja kraljevine, Engleske, Francuske, Poljske, Češke i mnogih drugih zemalja. I profesor na vojnim školama, jedan čovjek koji je počeo iz sirotinje a dogurao

na visoke položaje svojim radom, a on sam je tačno znao na čemu treba najviše da radi, na obrazovanju, zdravstvu, provjesti i kulturi. I upravo to je uradio, puteve, bolnice, 1000 bunara je tada iskopao jer je bila nestaćica pitke vode...“

Aleksandar Stojković, glumac: “Svako doba ima neko svoje zlatno doba. Ja sam 2000-te godine došao u Narodno pozorište Republike Srpske sa Akademije iz Beograda. Tad je Željko Stjepanović bio upravnik, umjetnički direktor je bio Branko Brđanin. Nije se igralo koliko se igra danas. Bio je manji ansambl, dva ili tri školovana glumca, to je bilo nakon rata, ali opet su glumci i ostali nosili tu pozorišnu baklju, taj plamen pozorišne vatre sačuvali, da bismo mi imali nešto da nas iza rata dočeka. Mi nismo došli na livadu, od nečeg se ipak krenulo. I tako, formira se jedan ansambl od 27 glumica i glumaca, tako da mi zadnjih šest-sedam godina svakodnevno igramo predstave, osim nedjelje. Sale su nam prepune, učešće na velikim festivalima, brojne nagrade, naši glumci idu iz predstave u predstavu, uigrani smo jer smo mi postali ansambl koji bukvalno nema slobodnog dana. Po danu igramo matinee za škole, a naveče su građanske predstave. Glumci odlaze na kastinge i ta uvježbanost im omogućava da dobijaju uloge u velikim filmskim projektima u Regionu, u okruženju, a čak je naš glumac Vidović snimao i za holivudsку produkciju na Malti. I sad sve to zaustavlja ovaj nesretluk od ove epidemije. U martu, bukvalno, kao da je neko ugasio svjetlo, sve je stalo, dva mjeseca smo imali pauzu, a nakon toga smo krenuli da igramo na krovu pozorišta, da se malo vratimo u to glumačko stanje i oblik, u kondiciju, u trening... pa opet dvije pauze. Aonda ovo - morati igrati predstavu bez publike. Pa zante li vi koliko je to tužno!?”

АФОРИЗМИ О ШЕКСПИРУ

Милован Витезовић

Наслов и избор Предаг НЕШОВИЋ

АФОРИЗМИ О ШЕКСПИРУ

Шекспирово дело је најсигурији трезор светских круна!

* * *

Шекспир наш савременик: Јаго је наговорио Отела да задави управника позоришта

* * *

Историја је позориште. Без Шекспира!

* * *

Шта нам вреди што смо трагичан народ, кад нисмо народ Шекспира!

* * *

Краљевство које је нуђено за коња мање је вредно од коња!

* * *

Како би тек Шекспирове личности обрадиле свога писца!

* * *

Комедија је кад илузиониста забавља народ, трагедија је кад га води!

DIREKTAN PRENOS POZORIŠNIH PREDSTAVA PRATITE NA “HIT” TV, FB STRANICI HIT-A I FB STRANICI SUSRETA

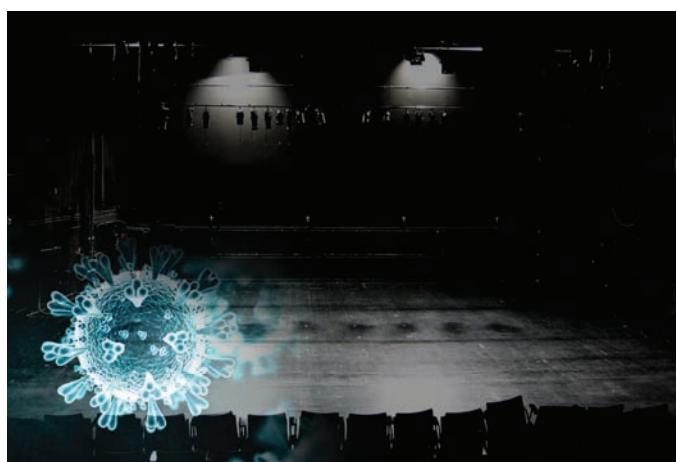
Direktan prenos predstava koje će biti odigrane bez publike u sali brčanskog Doma kulture, u okviru Tridesetsedmih pozorišnih/kazališnih susreta BiH u Brčkom će, svim ljubiteljima pozorišta, biti omogućen putem lokalne televizije “Hit”, zatim Fejsbuk stranice “Hit” televizije, ali i na Fejsbuk stranici Susreta pozorišta/kazališta BiH Brčko distrikta.

Predstave počinju u 19:30 časova.

Mjesto u sali Doma kulture, zamijenite udobnjim mjestom u vašem toplom domu i uživajte u ovogodišnjem Pozorišnom festivalu jer Brčko je grad teatra.

U borbi protiv koronavirusa,

BUDIMO ODGOVORNI!

VAŽNIJI TELEFONI U BRČKOM

Dom kulture	216-511, 233-820, 212-803	Umjetnička galerija	211-738
Omladinski centar Brčko	218-524	Autobuska stanica	360-125
Vlada Brčko distrikta	216-011, 216-093	Željeznička stanica	360-116, 360-118
Redakcija Biltena Susreta	216-775, 211-738	Hotel "Grand Posavina"	220-111
Biblioteka / Knjižnica	212-709	Hotel "Jelena"	232-850, 217-079
Dom zdravlja	217-422	Hotel "Evropa"	301-244, 301-386
Policija Distrikta	122, 216-855	Hotel "Park"	211-051
Hitna pomoć	124, 215-001	Motel "Antunović"	216-031
Vatrogasci	123	Motel "Vila Cicibela"	231 810
Tačno / točno vrijeme	125	PTT Brčko - informacije	1185
Telegraf	1202	Taksi	211-740

REDAKCIJA BILTENA XXXVII SUSRETA POZORIŠTA / KAZALIŠTA BIH

Glavni i odgovorni urednik: Jakov Amidžić;

Urednik: Almir Zalihić; Tehnički urednik: Igor Jeremić; Fotograf: Dejan Đurković;

Članovi redakcije: Sanita Jerković Ibrahimović, Miljana Đurđević, Alma Kajević, Slobodanka Ristanić,

Suvad Alagić, Ivana Pirić, Duško Radovanović, Dejana Krstić, Anđelka Đurić, Kristijan Bilić,

Predrag Nešović, Danijela Regoje, Mladen Bičanić, Srdjan Vukadinović.

Izdavač: Vlada Brčko distrikta BiH – Odjel/ Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu;

Za izdavača: Pero Gudeljević

Štampa: "Gama" Brčko;

Tiraž: 1000 primjeraka

BRČKO | **БРЧКО**
GRAD | **ГРАД**
ТЕАТРА | **ТЕАТРА**